

Sygn. akt: I C 168/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jarosław Zawadzki
Protokolant:	sekr. sądowy Marlena Opertowska

po rozpoznaniu w dniu 02 kwietnia 2014 r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w W.

przeciwko Z. B.

o zapłatę

nakaz zapłaty w sprawie INc 67/11 z dnia 7 kwietnia 2011r. wydany wobec pozwanego Z. B. utrzymuje w mocy.

i (...)

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 marca 2011 roku (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie od pozwanej (...)sp. z o.o. z siedzibą w Ś. oraz pozwanego Z. B. solidarnie kwoty 140 573,13 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Wniosła również o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowanie według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podała, że strony uzgodniły warunki współpracy handlowej, na mocy której powódka udzieliła pozwanej kredytu kupieckiego na towary znajdujące się w ofercie handlowej powódki. W dniu 27 sierpnia 2010 roku strony zawarły umowę o współpracy o numerze (...), na mocy, której zostało między innymi ustanowione zabezpieczenie spłaty zobowiązań zaciągniętych w ramach kredytu kupieckiego w formie weksla in blanco. Weksel został podpisany przez prezesa zarządu strony pozwanej. Tego samego dnia strony zawarły porozumienie wekslowe, które również zostało podpisane przez prezesa zarządu strony pozwanej. Powódka sprzedała pozwanej spółce towary za kwoty opisane szczegółowo w pozwie. W dniu 17 lutego 2011 roku powódka wystawiła pozwanej zawiadomienie o uzupełnieniu weksla in blanco wraz z wezwaniem do jego wykupu pod rygorem wszczęcia postępowania sądowego z powodu opóźnień w spłacie zobowiązań. Wystawiła weksel na kwotę 140573,13 zł, na którą składają się:

- kwota nieuregulowanych faktur VAT w wysokości 135 960,44 zł
- kwota odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w zapłacie, obliczoną na dzień uzupełnienia weksla in blanco w wysokości 4 612,69 zł.

Termin płatności weksla został wskazany na dzień 28 lutego 2011 roku.

W dniu 7 kwietnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym zgodny z żądaniem pozwu.

Zarzuty od powyższego nakazu zapłaty wniosła pozwana spółka oraz Z. B.. Spółka wniosła o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w części co do kwoty 23 145,81 zł (k.72). Strona pozwana zwróciła część towaru powódce i zgodnie z ustnymi ustaleniami miało to skutkować sporządzeniem przez powódkę faktur korygujących. Powódka, zdaniem pozwanej, bezzasadnie odmówiła skorygowania faktur.

W zarzutach wniesionych przez pozwanego Z. B. (k.101-102) wniósł on o uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu podniósł, że poręczenie zawarte przez niego na odwrocie weksła jest nieważne. Został przymuszony do podpisania tego poręczenia. Podniósł, że jest od 1996 roku w związku małżeńskim z R. B. i jego poręczenie byłoby ważne tylko, gdyby uzyskał pisemną zgodę jego żony na złożenie takiego oświadczenia. Powódka nie przedstawiła takiego oświadczenia żony, więc powództwo jest niezasadne.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

(...) sp. z o.o. z siedzibą we W. i „Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś. uzgodniły warunki współpracy handlowej, na mocy, której powódka udzieliła pozwanej kredytu kupieckiego na towary znajdujące się w ofercie handlowej powódki. W dniu 27 sierpnia 2010 roku strony zawarły umowę o współpracy o numerze (...), na mocy, której zostało między innymi ustanowione zabezpieczenie spłaty zobowiązań zaciągniętych w ramach kredytu kupieckiego w formie weksła in blanco. Tego samego dnia strony zawarły porozumienie wekslowe. Z. B. podpisał weksel in blanco jako prezes zarządu spółki z o.o. oraz jako poręczyciel - na odwrocie weksła. Z. B. podpisał też porozumienie wekslowe. Powódka sprzedała pozwanej spółce towary za kwoty:

-11 968,11 zł (faktura VAT nr (...))

- 6077,41 zł (faktura VAT nr (...))
- 71 573,75 zł (faktura VAT nr (...))
- 7 805,16 zł (faktura VAT nr (...))
- 2 139,36 zł (faktura VAT nr (...))
- 9 401,63 zł (faktura VAT nr (...))
- 9 467,72 zł (faktura VAT nr (...))
- 24 589,69 zł (faktura VAT nr (...))
- 4 612,69 zł (nota odsetkowa)

„Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś. uiściła kwotę 7062,49 zł wynikającą z faktury VAT nr (...) oraz kwotę 66,25 zł wynikającą z faktury VAT nr (...). W dniu 17 lutego 2011 roku powódka wystawiła pozwanej zawiadomienie o uzupełnieniu weksła in blanco wraz z wezwaniem do jego wykupu pod rygorem wszczęcia postępowania sądowego z powodu opóźnień w spłacie zobowiązań. Wystawiła weksel na kwotę 140 573,13 zł, na którą składają się:

- kwota nieuregulowanych faktur VAT w wysokości 135 960, 44 zł
- kwota odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w zapłacie, obliczoną na dzień uzupełnienia weksła in blanco w wysokości 4 612,69 zł.

Termin płatności weksla został wskazany na dzień 28 lutego 2011 roku. „Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś. ani Z. B. nie zapłacili powyższej kwoty.

dowód: porozumienie wekslowe (k.25-26), umowa o współpracy (k.23-25), wniosek o przyznanie kredytu kupieckiego (k.28-29), weksel (k.57), faktury VAT i dokumenty WZ (k. 30-56, 58-60), zawiadomienie wraz z wezwaniem do wykupu weksla (k.62), nota odsetkowa (k.63), przesłuchanie

pozwanego (k.358v)

W dniu 7 kwietnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym zasądził solidarnie od „Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś. i Z. B. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. kwotę 140 573,13 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kwotę 5375 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

dowód: nakaz zapłaty z dnia 7 kwietnia 2011 roku (k.64)

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2011 roku Sąd Rejonowy w Bydgoszczy Wydział XV Gospodarczy ogłosił upadłość likwidacyjną „Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś.

dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy Wydział XV Gospodarczy z dnia 14 lipca 2011 roku (k.210)

W dniu 2 lipca 2012 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy umorzył postępowanie z powództwa (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. wobec „Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś.

dowód: postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 2 lipca 2012 roku (k.212)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty prywatne oraz w oparciu o dowód z przesłuchania Z. B.

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty zgromadzone w sprawie, albowiem ich autentyczność nie była kwestionowana przez strony i nie wzbudziły one wątpliwości Sądu, co do ich prawdziwości,

Sąd dał wiarę dowodowi z przesłuchania Z. B. w całości, gdyż były one spójne i nie zawierały sprzeczności. Sąd zwraca jednocześnie uwagę na fakt, że w dużej części zeznania pozwanego są odzwierciedleniem tego, jak postrzegał określone fakty i jakie wnioski z tych faktów wyciągał. Nie można zatem uznać, że zeznania pozwanego w części, w której zeznał, że był przymuszony do podpisania weksla są niewiarygodne. Pozwany mógł tak odbierać pewne fakty, co nie oznacza jednak, że obiektywnie miało miejsce przymuszenie do podpisania weksla i obiektywnie mógł on się czuć przymuszony. Sposób postrzegania rzeczywistości jest różny u każdego człowieka, co nie pozwala na uznanie tych spostrzeżeń za niewiarygodne, ale jednocześnie nie może być podstawą do ustalenia stanu faktycznego, skoro nie znajduje odzwierciedlenia w innych dowodach.

Sąd oddalił wniosek dowodowy powódki o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków P. D. i J. M. z uwagi na niewskazanie przez powódkę aktualnego adresu świadków (k.371).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawą dochodzenia roszczenia przez powódkę jest zobowiązanie oparte na wekslu i poręczeniu wekslowym.

W przypadku, gdy wystawcą weksla jest osoba prawna, w jej imieniu winna podpisać się osoba lub osoby fizyczne, które zgodnie z prawem są upoważnione do jej reprezentowania i składania w jej imieniu oświadczeń woli, ewentualnie są ustanowionymi przez osobę prawną pełnomocnikami.

Osoby takie, podpisujące weksel, jako przedstawiciele osoby prawnej, winny na wekslu uwidocznić stosunek zastępstwa przez wskazanie, w czym imieniu działają (podanie firmy osoby prawnej). W przeciwnym razie same odpowiadają będą wekslowo, co wywieść można z treści art. 8 Prawa wekslowego. Przepis ten znajduje niewątpliwie

zastosowanie także w przypadku zastępstwa osoby prawnej przez jej organy, Niesporne jest w doktrynie prawa i orzecznictwie, że firma osoby prawnej może być wskazana przez odbicie jej na wekslu sposobem mechanicznym, zwykle przez użycie pieczętki firmowej, ale znaki pisarskie pozostawione na wekslu przez jej reprezentantów muszą być ich własnoręcznymi podpisami.

W myśl art. 30 Prawa wekslowego zapłatę wekslu można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (aval) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części. Poręczenie może dać osoba trzecia lub nawet osoba, podpisana na wekslu.

Zgodnie z art. 32 prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej. Artykuł 32 zd. 2 Prawa wekslowego wyraża wprost zasadę samodzielnej odpowiedzialności awalisty, za wyjątkiem wady formalnej tkwiącej w zobowiązaniu poręczonego

W orzecznictwie przyjmuje się powszechnie, że nie jest dopuszczalne, ustalenie wystawcy weksla na podstawie okoliczności „pozatekstowych”, np. w oparciu o rzeczywistą wolę kontrahentów, czy też ich nawet oczywistą świadomość, co do tego, w jakim charakterze występują osoby podpisujące się na wekslu. Wykładnia weksla dopuszczalna jest, bowiem jedynie w granicach jego tekstu (wyroki Sądów Apelacyjnych: w Warszawie z dnia 24 listopada 2004 r., VI ACa 143/03, Apel. - W-wa 2005/4/32, w Poznaniu z dnia 16 kwietnia 2008 r., I ACa 235/08; w Warszawie z dnia 26 października 2012 r., I ACa 389/12).

W orzecznictwie dotyczącym kwestii poręczenia wekslowego ukształtował się pogląd, że odpowiedzialność pozwanego jako poręczyciela wekslowego ma charakter abstrakcyjny i bezwarunkowy, jest to odpowiedzialność „samodzielna materialnie, niesubsydiarna, solidarna i w ograniczonym jedynie stopniu uzależniona od zobowiązania głównego”, (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24.11.2009 r. V CSK 129/09 oraz z dnia 13.02.2009 r. U CSK 452/08 a także z dnia 18.11.1970 r. I PR 407/70) Zwrócić należy też uwagę, że gwarancyjny charakter poręczenia wekslowego jako formy wykonania zobowiązania pieniężnego sprawia, że awalista zobowiązuje się nie względem awalanta, lecz względem jego wierzyciela. Instytucja awalu służy zatem przede wszystkim zabezpieczeniu interesów wierzyciela.

Z uwagi na to, że postanowieniem z dnia 14 lipca 2011 roku Sąd Rejonowy w Bydgoszczy Wydział XV Gospodarczy ogłosił upadłość likwidacyjną „Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś., Sąd Okręgowy w Bydgoszczy umorzył postępowanie z powództwa (...)

Budowlana sp. z o.o. z siedzibą we W. wobec „Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś.. Podmiotem odpowiedzialnym wobec powódki pozostał pozwany Z. B., który odpowiada za zobowiązanie w kwocie 140 573,13 zł właśnie jako poręczyciel wekslowy.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, na co wskazywał pozwany, że został on przymuszony do złożenia podpisu na weksla i do złożenia poręczenia. Strony uzgodniły warunki

współpracy handlowej, na mocy której powódka udzieliła pozwanej kredytu kupieckiego na towary znajdujące się w ofercie handlowej powódki. Powódka sprzedała pozwanej spółce towary za kwoty opisane szczegółowo w pozwie. Pozwana spółka, wobec której ogłoszono upadłość likwidacyjną, ani Z. B. nie zapłacili za zobowiązanie wynikające z weksla i porozumienia wekslowego. Naturalne w obrocie handlowym jest zabezpieczenie się przez m.in. sporządzanie weksli in blanco. Są to najpopularniejsze rodzaje weksli, które w obrocie gospodarczym są stosowane często. Żądanie podpisania weksla in blanco w celu zabezpieczenia swojej wiarygodności jest działaniem powszechnym i nie może być uznane za zmuszanie kogoś do dokonania określone czynności prawnej. Jeśli ktoś nie chce podpisać weksla, to go nie podpisuje, jednakże musi liczyć się z określonymi konsekwencjami gospodarczymi dla niego, w szczególności ze strony kontrahenta, który chciał zabezpieczyć swoją wiarygodność takim wekslem. Nie można uznać, by powódka dopuściła się wobec pozwanego wyzysku w rozumieniu art. 388 § 1 kc ponieważ nie są spełnione przesłanki opisane w tym przepisie. Nawet gdyby przyjąć, że pozwany złożył oświadczenie pod wpływem błędu lub groźby to i tak nie złożył on oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych, o którym mowa w art. 88 kc. Stosownie do treści art. 88 § 2 kc uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem

roku od chwili, kiedy stan obawy ustał. Co prawda uchylenie się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia woli może nastąpić także w oświadczeniu złożonym do protokołu na posiedzeniu sądowym, w którym taka osoba bierze udział (wyr. SN z 12.3.1965 r., I PR 6/65), jednakże taka sytuacja nie miała w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy.

Reasumując tę część rozważań, Sąd uznał, że pozwany nie złożył oświadczenia o poręczeniu pod wpływem groźby czy pod wpływem innej wady oświadczenia woli. Jego czynność prawna jest ważna i skuteczna.

Pozwany wskazuje również, że poręczenie wekslowe jest nieważne, ponieważ nie wyraziła na nie zgody jego małżonka. Argumentacja pozwanego jest jednak niezasadna. Konieczne jest wskazanie w tym zakresie odpowiednich przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Do oceny skutków czynności prawnych dokonanych przed 20 stycznia 2005 r. stosuje się przepisy dotychczasowe kro (art. 5 ust. 5 ustawy nowelizującej, Dz. U. z 2004 r. nr 162 poz. 1691). Art. 36 § 2 kro w poprzednim brzmieniu stanowił, że do dokonania czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu potrzebna jest zgoda drugiego małżonka wyrażona w formie wymaganej dla danej czynności prawnej. W orzecznictwie przyjmowano, że do zawarcia umowy poręczenia przez jednego małżonka w czasie trwania wspólności ustawowej wymagana jest zgoda drugiego małżonka wówczas, gdy umowa ta jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym (uchwała 7 sędziów SN z 25.03.1994 r., III CZP 182/93, OSNC 1994/7-8/146). W razie odmowy wyrażenia zgody na zawarcie umowy albo braku jej potwierdzenia we wskazanym przez wierzyciela terminie, umowa poręczenia stałaby się nieważna. Poręczyciel ani jego żona nie ponosiliby więc odpowiedzialności.

W obecnym stanie prawnym ustawodawca wymaga zgody małżonka tylko dla enumeratywnie wyliczonych czynności, do których nie należy zawarcie umowy poręczenia. Brak zgody małżonki nie wpływa więc obecnie na ważność umowy poręczenia. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby żona pozwanego złożyła sprzeciw wobec udzielenia przez męża

poręczenia na podstawie art. 36¹ kro. Skutki braku jej zgody określa art. 41 § 2 kro, który stanowi, że jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie bez zgody drugiego małżonka albo zobowiązanie jednego z małżonków nie wynika z czynności prawnej, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, z wynagrodzenia za pracę lub z dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści uzyskanych z jego praw, o których mowa w art. 33 pkt 9, a jeżeli wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa, także z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa (wyrok SA w Katowicach, I ACa 32/09).

Zgodnie z art. 776¹ § 1 kpc tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim jest podstawą do prowadzenia egzekucji nie tylko z majątku osobistego dłużnika, lecz także z pobranego przez niego wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych z prowadzenia przez niego innej działalności zarobkowej oraz z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy.

Zgoda małżonka od 20 stycznia 2005 roku (data wejścia w życie nowelizacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) nie jest przesłanką do dochodzenia wierzytelności od pozwanego. Weksel został wypełniony 17 lutego 2011 roku (termin płatności - 28 lutego 2011 roku), a deklaracja wekslowa została zawarta 27 sierpnia 2010 roku, zatem kilka lat po zmianach przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zgodnie ze stanowiskiem SN (uchw. SN z 17.9.2008 r., III CZP 77/08, OSNC 2009, Nr 7-8, poz. 114), jeżeli zobowiązanie dłużnika pozostającego w ustroju ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej powstało przed wejściem w życie ustawy z 17.6.2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1691), do postępowania o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed tej nowelizacji. W rozpoznawanej przez Sąd sprawie zastosowanie znajdują obecnie obowiązujące przepisy.

Gdy dłużnikiem jest jedno z małżonków, możliwość zaspokojenia wierzyciela z majątku wspólnego małżonków w zasadzie zależy od tego, czy on zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego z nich, czy też bez takiej zgody. Regulacja taka godzi dwa przeciwstawne dobra: interes wierzycieli i dobro rodziny dłużnika. Z punktu widzenia wierzycieli pozostawia ich zapobiegliwości możliwość zaspokojenia z majątku wspólnego, uzależniając ją od uzyskania zgody małżonka swojego kontrahenta na zaciągnięcie przez niego zobowiązania. Jeżeli jedno z małżonków zaciągnęło zobowiązanie za zgodą drugiego z nich, wierzyciel może żądać zaspokojenia nie tylko z majątku osobistego dłużnika, ale także z całego majątku wspólnego małżonków.

Biorąc pod uwagę powyższe nie można uznać, że poręczenie wekslowe złożone przez pozwanego jest nieważne, z uwagi na to, że powódka nie przedstawiła zgody małżonki pozwanego na złożenie tego poręczenia. Obowiązujące przepisy nie przewidują takiej konieczności. Poręczenie wekslowe pozwanego wywołuje skutki prawne i jest ważne, odrębną kwestią jest zaś sposób prowadzenia postępowanie egzekucyjnego wobec dłużnika. Zagadnienie to nie jest jednak przedmiotem postępowania przed Sądem Okręgowym.

Weksel został wypełniony prawidłowo, zawiera niezbędne elementy z art. 1 Prawa wekslowego. Nie zawiera żadnych wad formalnych. Wypełnienie zostało dokonane zgodnie z regulacjami ustalonymi przez strony w deklaracji wekslowej. Powódka wypełniając przedmiotowy

weksel in blanco na kwotę 140 573,13 zł i wliczając do tej sumy również odsetki za opóźnienie, postąpiła zgodnie z deklaracją wekslową.

Odpowiedzialność awalisty (poręczyciela) wobec wierzyciela, posiadacza weksla jest solidarna wraz z innymi dłużnikami zobowiązania wekslowego. Solidarność awalisty jest wyraźnie przewidziana przez ustawę (art. 47 Prawa wekslowego). Solidarność zobowiązania awalisty polega na tym, że każdy z dłużników solidarnych, a więc i awalat, i jego awalista odpowiada za całość długu, a wierzyciel może dochodzić całości lub części długu zależnie od swej woli albo od wszystkich dłużników solidarnych łącznie albo od kilku, albo od każdego z osobna.

Z uprawnienie powyższego skorzystała powódka, która dochodziła świadczenia solidarnie od „Inter-Invest (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś. i Z. B..

Pozwany nie przedstawił jakichkolwiek dowodów kwestionujących zasadność roszczenia.

Zgodnie z art. 496 kpc po przeprowadzeniu rozprawy Sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza. Mając na uwadze wyniki postępowania dowodowego oraz merytoryczną analizę zasadności powództwa, Sąd utrzymał w mocy nakaz zapłaty z 7 kwietnia 2011r. wobec pozwanego Z. B..